

НАЛИВАЙКО Лариса Романівна,
проректор, професор кафедри
загальноправових дисциплін,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЧЕШК-ТРЕГУБЕНКО Ольга Сергіївна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ПРАВНИКІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Освіта та виховання мають фундаментальне значення у всьому світі для підготовки людини до повноцінного життя у соціумі та фахівців для будь-якої сфери життєдіяльності. Чим вища складність професії та її системна динаміка, тим більшої уваги потребує розробка та впровадження найбільш ефективних методів навчання. Враховуючи високу роль правників у державотворенні та правотворенні, особливої уваги потребує підготовка висококваліфікованих правників у вітчизняних закладах вищої освіти, спроможних реалізовувати складні фахові та дослідницькі завдання.

Тож, проблематика впровадження повномасштабної та результативної інноваційної діяльності у підготовці юристів в Україні має як теоретичний, так і прикладний характер.

Питання розвитку та впровадження інноваційних методів навчання у сфері освіти у цілому та вищої освіти зокрема стали предметом пізнання вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, у роботах А. Алексюка, Ю. Балан, Ю. Бистрової, І. Богданової, А. Бойко, Н. Ваніної, Р. Гаврилюк, С. Гусарова, О. Дубасенюк, І. Доброскок, В. Ільїна, Г. Клімової, Г. Коцури, В. Кременя, О. Кривецького, Н. Кузнєцової, Н. Лащук, М. Лисенка, І. Мельничук, Ю. Нікітіна, П. Пацурківського, Т. Пащенко, С. Пролєєва, П. Сауха та ін.

В епоху, коли технологічні вдосконалення та інновації знаходяться в розквіті, є багато можливостей для інноваційних методологій навчання та викладання. Традиційні методи навчання передусім ґрунтувалися на поясненні педагога теми підручника, а студенти не були активними учасниками заняття. Нові методи навчання заохочують студентів брати активну участь в аудиторії, щоб пробудити їхню допитливість та креативність [1-2]. Мета будь-якої освітньої системи – навчання, виховання і розвиток особистості, а її показником є позитивний результат, який сьогодні в професійній освіті розглядається через якісну підготовку фахівця [3]. Система вищої юридичної освіти не є винятком, а інновації є невіддільною її складовою.

Поняття «інноваційна діяльність» щодо освітньої системи – це розробка нового змісту і нових методів навчання. Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребою в якісно новій освіті [4]. Інноваційна діяльність в Україні передбачена Законами України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 р., «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 8 вересня 2011 р., іншими законами України та низкою підзаконних нормативно-правових актів.

Педагогічна інноватика відповідно до особливостей інноваційних процесів в освіті повинна охоплювати такі теоретичні блоки понять і принципів: створення нового в системі освіти та педагогічної науки, сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством, застосування педагогічних новацій, система рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів в освіті та керування ними [3, с. 40]. Впровадження й утвердження нового в освітній практиці зумовлене позитивними трансформаціями, а отже, має стати засобом вирішення актуальних завдань конкретного навчального закладу і витримати експериментальну перевірку для остаточного застосування інновацій. Це має полягати в сучасному моделюванні, організації нестандартних лекційно-практичних, семінарських занять; індивідуалізації засобів навчання; кабінетного, групового і додаткового навчання; факультативного, за вибором студентів, поглиблення знань; проблемно-орієнтованого навчання; науково-експериментального при вивченні нового матеріалу; розробці нової системи контролю оцінки знань; застосуванні комп'ютерних, мультимедійних технологій; навчально-методичної продукції нового покоління [5, с. 28].

В умовах активного розвитку та інформатизації всіх сфер суспільства, все більшого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у життя людини, що безперечно стосується і освітньої сфери, доступність інформації збільшується з неймовірною швидкістю. Це, безумовно, має як переваги, так і недоліки. Якщо переваги є очевидними, то серед недоліків слід виокремити невміння серед нескінченного інформаційного потоку знайти правильну інформацію, відсутність навичок систематизації інформації тощо. У цьому зв'язку очевидним стає виклик для всього суспільства, й для освітньої сфери зокрема, оволодіти прийомами та методами знаходити та використовувати першоджерела, критично аналізувати національне та зарубіжне законодавство та ін. Все це вимагає активної інтеграції інноваційних методів у навчання майбутніх правників.

Безперечно, що традиційне навчання має ключове значення, однак використання комп'ютерних технологій є дуже корисним доповненням, а іноді і єдиним способом проводити навчальні заняття. Все це ми могли спостерігати в умовах впровадження майже у кожній державі світу карантинних обмежень; в умовах введення воєнного стану в Україні з лютого 2022 р.

У контексті впровадження інноваційних методів важливо звернутися до зарубіжного досвіду. Головною метою юридичної освіти у Великобританії, країнах Північної Америки, Австралії та Нової Зеландії є підготовка практикуючого юриста-адвоката, який зможе успішно вирішувати складні практичні завдання та представляти інтереси клієнта у суді в найкоротший термін після отримання диплому про вищу освіту. У зв'язку з цим підготовка юристів на юридичних факультетах англосаксонських країн базується на таких методах викладання, як розгляд теоретичного матеріалу за допомогою судових прецедентів [6]. Справедливо відзначити, що вивчення теоретичного матеріалу за допомогою судових прецедентів у першу чергу відбувається у державах, що відносяться англо-американської правової системи. Проте зауважимо, що сучасна правова система України активно модифікується та вбирає в себе окремі ознаки загальної правової системи, що виражається у впровадженні в адміністративне судочинство інституту «зразкової справи». Таким чином, відхід від абсолютної теоретизації навчального матеріалу, та більш активне впровадження вивчення різних юридичних кейсів сприятиме значно кращій підготовці майбутніх правників до практичної діяльності.

Наголосимо, що додатковим потужним елементом у навчанні здобувачів вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ є отримання практичних навичок на базі юридичної клініки «Істина», де студенти мають змогу під керівництвом викладачів-наставників консультувати громадян з тих чи інших юридичних питань.

Таким чином, сучасна система української вищої правничої освіти в нових реаліях потребує активних змін та оновлення змістовного наповнення на всіх рівнях, враховуючи умови навчання під час воєнного стану та в післявоєнний період. Для кожної демократичної правової держави важливим є створення ефективної системи правового регулювання; підвищення якості нормотворчої та правозастосовної діяльності. У цьому зв'язку пріоритетним завданням є пошук та впровадження інноваційних методів навчання правників відповідно до нових суспільних потреб та запитів. Взаємозалежним до ефективного впровадження інноваційних технологій навчання є системне підвищення та вдосконалення свого рівня знань та навичок науково-педагогічними працівниками. Сучасність пропонує велику кількість можливостей для забезпечення цього. Головним залишається якість цих послуг та відсутність формальності у підвищенні кваліфікації викладача.

Бібліографічні посилання:

1. Melnychuk I., Rebukha L., Zavgorodnia T., Bloschynskiy I. Strategic Significance of English in Self-Education of the Students I of Sociohumanitarian Specialties for Fundamentalization of University Education. *Modern Journal of Language Teaching Methods*. 2018. Vol. 8 (11). Pp.713-721.
2. Мельничук І., Білоус І. Інноваційні методи викладання та навчання у сфері вищої освіти. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2021. Вип. 2. С. 94-102.
3. Ваніна Н. М., Пашенко Т. М. Упровадження інноваційних методів навчання під час підготовки фахівців передвищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 16 (1). С. 39-43.

4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1 (4). С. 27-33.
6. Луппа В. А. Інноваційні методи підготовки юристів у ВНЗ. file:///C:/Users/User/Downloads/8816-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-17528-1-10-20170726.pdf.

НІКОЛАЙЧУК Світлана Василівна,
суддя Дніпропетровського окружного
адміністративного суду,
кандидат юридичних наук

ДІЯЛЬНІСТЬ СУДІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З моменту проголошення незалежності нашої держави український народ обрав шлях демократичного, соціального та правового розвитку, розпочалось реформування України у відповідності з європейськими стандартами.

Протягом цих років в Україні змінилися Конституція та закони України, форма правління від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської республіки, відбулась децентралізація державної влади, посилилась роль громадянського суспільства, з'явилися інформаційно-цифрові технології.

Відбулись і зміни в системі судоустрою України. Окремої уваги заслуговує оновлений Кодекс адміністративного судочинства України, який містить зміни більш ніж до 80 % існуючих статей, має і велику кількість новел, на деяких з них варто зупинитись детальніше.

Основним завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень (ст. 2 КАС України).

Стаття 19 КАС України передбачає, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на справи у публічно-правових спорах та надає перелік категорій спорів, які розглядаються адміністративними судами.

Практика тлумачення даних процесуальних норм виявила чимало проблем в їх застосуванні судами.

Так, адміністративним судам підсудні такі справи:

- 1) спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності, крім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження;